

חוסן משפחתי בשעת חירום במשפחות שבהן אדם עם מוגבלות: פרוטוקולים לראיונות

מחברים: רותם נגר אידלמן, נורית גדג', ליטל ברלב

נושאים: חוסן משפחתי, מוגבלות, משפחות, מצב חירום, מלחמת "חרבות ברזל"
מטרת הכלי: מטרת הראיונות הייתה לבחון את הצרכים של משפחות שבהן אדם עם מוגבלות שעלו עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", את האתגרים שלהן ואת המענים שניתנו להן בששת חודשי המלחמה הראשונים.

שנת הפרסום: 2023

שיטת איסוף המידע: ריאיון חצי מובנה, קבוצת מיקוד

האוכלוסייה הנחקרת: משפחות

האוכלוסייה הנשאלת: אנשי מקצוע, בני משפחה

לדוח המחקר: חוסן משפחתי בשעת חירום במשפחות שבהן אדם עם מוגבלות <<

חוסן משפחתי בשעת חירום במשפחות שבהן אדם עם מוגבלות: פרוטוקולים לראיונות

פרוטוקול לראיון עם בעלי תפקידים במשרדי ממשלה או במגזר השלישי

1. אילו צרכים התעוררו בעקבות מצב החירום בו אנו נמצאים (מלחמת "חרבות ברזל") בקרב משפחות שבהן אדם עם מוגבלות?
  - א. איך הם ניתנים (מקוון, טלפוני, פנים מול פנים, האם יש הנגשות מיוחדות)?
  - ב. למי אתם מספקים שירותים אלו (בני משפחה של אנשים עם מוגבלות; ילדים, בוגרים; סוג מוגבלויות מסוים; אזור גאוגרפי בארץ/כלל הארץ; מפונים; אנשי מקצוע המטפלים באנשים עם מוגבלות)?
2. האם יש צרכים שאופייניים יותר לבני משפחה מסוימים (למשל: הורים המטפלים בילד קטן עם מגבלות, אחים ואחיות, סבים וסבתות; סוג מוגבלות, אזור גאוגרפי; קבוצת אוכלוסייה)
3. אלו שירותים ייחודיים מאז פרוץ המלחמה המשרד מספק לבני משפחה המטפלים באדם עם מוגבלות?
  - א. איך הם ניתנים (מקוון, טלפוני, פנים מול פנים, האם יש הנגשות מיוחדות)?
  - ב. למי אתם מספקים שירותים אלו (בני משפחה של אנשים עם מוגבלות; ילדים, בוגרים; סוג מוגבלויות מסוים; אזור גאוגרפי בארץ/כלל הארץ; מפונים; אנשי מקצוע המטפלים באנשים עם מוגבלות)?
4. מחקרים מעידים כי שירותים למשפחות בהן יש אדם עם מוגבלות, מסייעים בקידום חוסן משפחתי – חוויה משפחתית המאפשרת איזון כוחות ומשאבים, חוויית ביטחון ואיכות חיים. ביחס לשירותים ששוחחנו עליהם עד כה, האם הם נועדו לסייע בפיתוח ובחיזוק גורמי החוסן הבאים?
  - א. משאבים חומריים ומיצוי זכויות - שימוש נכון במשאבים חומריים ומיצוי זכויות
  - ב. מערכת תמיכה חברתית – מיפוי ופיתוח של מערכת חברתית תומכת ושימוש בה להתמודדות עם קשיים ומשברים (משפחה מורחבת, חברים וקהילה)
  - ג. העצמה ופיתוח תפיסות עולם חיוביות - העצמה וחיזוק תפיסת עולם חיובית של החיים באופן כללי ושל המוגבלות באופן ספציפי
  - ד. תקשורת בין בני המשפחה - תקשורת מכבדת ותומכת בין חברי המשפחה, בשגרה ובעת קבלת החלטות ופתרון בעיות
  - ה. כללי התנהגות והרגלים - פיתוח כללי התנהגות והרגלים, כולל חלוקת תפקידים בין בני המשפחה
  - ו. איזון בין מטלות ופנאי - איזון בין מטלות יומיומיות לבין הקצאת זמן לפנאי אישי וזמן איכות משפחתי
5. האם אתם משתפים פעולה עם ארגונים אחרים (ממשלתיים, שלטון מקומי, מגזר שלישי) ואם כן, אילו ארגונים ואיך בא לידי ביטוי שיתוף הפעולה?
  - א. איך אתם נתקלים בקשיים בהספקת השירותים הללו? אם כן, תוכל לפרט מהם?
6. מה היה יכול לדעתך לעזור להפעיל את השירותים שאתם מציעים בצורה טובה יותר?
7. אילו פתרונות התמודדות צמחו במצבי חירום קודמים (מלחמת לבנון השנייה, מגפת הקורונה) שהיו לדעתך מוצלחים ויש להמשיך להשתמש בהם או לפתח אותם?
- 8.

9. אילו שירותים לדעתך **נדרש עוד לפתח** על מנת לסייע ולחזק את החוסן של בני משפחה מטפלים בזמני חירום?
10. **האם יש נושאים** נוספים שלא הזכרנו ונראה לך שחשוב לדבר עליהם?

פרוטוקול לראיון עם בני משפחה של אדם עם מוגבלות

1. תוכל לספר לי **עצמך**? מה **הקרבה המשפחתית** שלך לאדם עם המוגבלות?
  2. תוכל לספר לי על **בן המשפחה** עם המוגבלות?
    - א. מהם **האתגרים העיקריים** איתם הוא מתמודד בשגרה ובחירום?
      - ב. באיזה אופן אתה **מסייע** לו בחיי היום יום?
        - ג. אילו צרכים התעוררו במשפחה **בעקבות מצב החירום בו אנו נמצאים** (מלחמת "חרבות ברזל")? (למראיית: להתייחס לצרכים של בני המשפחה המטפלים וכן לצרכים של האדם בו מטפלים)
  3. מניסיוןך האישי, מה לדעתך **יכול לעזור בשגרה** לבני משפחה של אנשים עם מוגבלות?
    4. מניסיוןך האישי, מה לדעתך **יכול לעזור בזמן חירום כמו מלחמת חרבות ברזל** לבני משפחה של אנשים עם מוגבלות?
    5. האם בשגרה אתה **צורך שירותים** או **משתתף בתוכניות** המיועדות לבני משפחה המטפלים באדם עם מוגבלות? אם כן:
      - א. מהם?
      - ב. איך הגעת לשירותים האלה? האם היה לך קל למצוא שירותים מתאימים? מה היה יכול לעזור לך לאתר שירותים בקלות רבה יותר?
        - ג. **למה בחרת** בשירותים או בתוכניות שאתה משתתף בהם?
    6. לגבי השירותים והתוכניות שעכשיו תיארת, **האם חוויתם קשיים בקבלה שלהם בזמן החירום**? אם כן, מהם?
      7. אתגרים יכולות להתעצם בתקופות של **משברים**, כמו המלחמה כעת. אילו **שירותים יכולים לסייע** לכם בתקופת החירום? (למראיית: הכוונה לסיוע בהתמודדות עם האתגרים הכרוכים בטיפול באדם עם מוגבלות בזמני חירום, וכן לסיוע בחיזוק החוסן הנפשי של המטפלים בעצמם)
      8. אתגרים יכולות להתעצם גם בתקופות של **מעברים**, לדוגמה סביב קבלת האבחנה או סיום תקופת הלימודים ומעבר לחיים בוגרים ועצמאיים בקהילה. האם חווית מצבי מעבר שבהם קיבלת או היית מעוניין לקבל תמיכה ובאילו סוגי תמיכות מדובר?
      9. האם היו **שירותים שרצית לקבל** – בשגרה או בחירום - **אבל לא הצלחת?** למה לא הצלחת?
      10. **צרכים שלא מקבלים מענה**:
        - א. האם אתה יכול לחשוב על שלב או אירוע משמעותי לאורך השנים בו קבלת שירות הייתה עוזרת לך ולא קיבלת מענה?
          - ב. והיום, האם יש לך **צרכים שלא מקבלים מענה** במסגרת השירותים שאתה מקבל?

ג. לדעתך, אילו **שירותים נוספים נדרש לפתח** או להתאים כדי לתת מענה לצרכים אלו?

11. **האם יש נושאים נוספים** שלא הזכרנו ונראה לך שחשוב לדבר עליהם?